

Van: "Hofstee, Yvonne" <y.hofstee@smallingerland.nl>

Datum: 28 nov. 2016 15:35

Onderwerp: reactie gemeente nav uitzending NOS over rubbergranulaat op kunstgrasvelden

Aan:

Cc:

Beste bestuurder,

De autobandenbranche heeft los van het RIVM een eigen onderzoek gedaan naar het rubbergranulaat op kunstgrasvelden. De NOS heeft gister gepubliceerd dat zij de uitslag van 50 onderzoeken mochten inzien en heeft die vergeleken met tien andere onderzoeken van voetbalvelden.

Hieruit is gebleken dat 58 van de 60 onderzochte kunstgrasvelden met rubbergranulaat kankerverwekkende stoffen bevatten.

Dit nieuwsitem heeft opnieuw de nodige onrust veroorzaakt. Ook wij als gemeente hebben het bericht met zorg gevolgd.

Voor een juiste afweging hebben wij een compleet onderzoek van de RIVM nodig. De resultaten van het onderzoek worden verwacht voor de kerstvakantie.

Op dit moment zullen wij dus geen maatregelen nemen en staan wij achter de adviezen van de RIVM en KNVB.

Mochten er nog vragen zijn vanuit de vereniging, neem dan gerust contact met mij op.

Met vriendelijke groet,

Yvonne Hofstee

Yvonne Hofstee-Eelkema
Beleidsadviseur
SAZA Samenlevingszaken
Gemeente Smallingerland
0512-581234 | www.smallingerland.nl

Beste bestuurder,

Naar aanleiding van recente berichten in de media over rubbergranulaat op kunstgrasvelden, hecht de KNVB er waarde aan verenigingen op de hoogte te houden van de actuele stand van zaken. De berichten in de media van zondag en maandag zijn gebaseerd op een onderzoek dat is uitgevoerd door de autobandenbranche. Voor de veiligheid van het sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat richt de KNVB zich op de resultaten van het [officiële onderzoek](#) dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid (VWS) momenteel uitvoert.

De resultaten van dit onderzoek zijn medio december bekend. Voor de KNVB zijn de resultaten uit dit onderzoek leidend. Het RIVM en Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben onlangs ook aangegeven dat op basis van de huidige gegevens er geen reden is te stoppen met sporten op de kunstgrasvelden.

Wat levert het onderzoek van RIVM op?

In het onderzoek van het RIVM wordt onder meer vastgesteld welke stoffen er in het rubbergranulaat zitten, in welke mate stoffen vrijkomen en wat dit betekent voor de gezondheid van sporters. Ook de huidige normen van rubbergranulaat in de velden zijn onderdeel van de studie. Hieronder de uitleg van het RIVM over de [onderzoeksopzet](#).

Het RIVM gaat op twee manieren op zoek naar meer kennis over rubbergranulaat op sportvelden en eventuele effecten op de gezondheid.

1. Met een literatuuronderzoek beoordeelt het RIVM de onderzoeksresultaten van relevante, internationale literatuur.
2. Met een veld- en laboratoriumonderzoek moet duidelijk worden welke chemische stoffen er in het rubbergranulaat zitten en of die stoffen vrijkomen uit de korrels.

Het literatuuronderzoek en het veldonderzoek leiden tot inzichten in:

- De samenstelling van het rubbergranulaat op voetbalvelden in Nederland: welke chemische stoffen zitten er in?
- De mate waarin deze stoffen mogelijk vrijkomen uit de korrels.
- Manieren waarop mensen in aanraking kunnen komen met de chemische componenten (mogelijke blootstellingsroutes).
- Wat er bekend is over gezondheidseffecten van rubbergranulaat in de internationale wetenschappelijke literatuur.
- Een overzicht van normen voor rubbergranulaat in de huidige regelgeving.

De resultaten van het onderzoek moeten duidelijkheid geven in de chemische stoffen in rubbergranulaat en de mogelijke gezondheidseffecten voor sporters.

Klankbordgroep

De KNVB maakt gezamenlijk met onder meer VWS, GGD, VSG en VACO onderdeel uit van een [klankbordgroep](#) van het onderzoek. Er is een maatschappelijke en een wetenschappelijke klankbordgroep, waarbij de voetbalbond in de maatschappelijke klankbordgroep zit. De klankbordgroepen dragen beide op verschillende manieren bij aan de kwaliteit van het onderzoek.

Europees onderzoek

Het European Chemicals Agency voert momenteel in opdracht van de Europese Commissie onderzoek uit naar de samenstelling van de stoffen van rubbergranulaat en de effecten daarvan op de gezondheid van mensen. De resultaten van dit onderzoek worden rond februari 2017 verwacht.

Met vriendelijke groet,

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND

Jan Dirk van der Zee

Directeur amateurvoetbal

Van: Vereniging Sport en Gemeenten [mailto:info@sportengemeenten.nl]

Verzonden: maandag 28 november 2016 14:30

Aan: Vereniging Sport en Gemeenten

Onderwerp: UPDATE RUBBERGRANULAAT EN KUNSTGRAS N.A.V. NOS-JOURNAAL 28-11-2016

UPDATE RUBBERGRANULAAT EN KUNSTGRAS N.A.V. NOS-JOURNAAL 28-11-2016

Gisteravond (zondag 27 november j.l.) is in de uitzending van het NOS journaal om 20.00 uur een item behandeld over de mogelijke gezondheidsrisico's van SBR-rubbergranulaat. In het item zijn enkele resultaten uit het onderzoek van de bandenbranche gepresenteerd en becommentarieerd door een toxicoloog. De uitzending wekt de indruk dat er nieuwe feiten zijn, maar deze zijn er niet.

Het nieuwsitem zorgt echter weer voor veel onrust bij verenigingen, omdat de uitkomsten van het onderzoek worden vergeleken met de consumentennorm voor chemische stoffen. Hierdoor wordt de norm voor chemische stoffen vaak overschreden. Voor rubbergranulaat geldt echter een andere norm.

Binnen zogenaamde REACH-verordeningen worden stoffen op basis van gebruik geclassificeerd. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen een voorwerp en een mengsel. Rubbergranulaat valt onder de categorie mengsels. Hiervoor geldt dus ook een andere norm. Meer informatie over REACH kunt u vinden op : <https://echa.europa.eu/nl/regulations/reach/>.

Geen wijziging van standpunt RIVM

Deze ochtend heeft Vereniging Sport en Gemeenten uitvoerig contact gehad met het RIVM. Het RIVM heeft geen aanleiding om haar advies te wijzigen. Namelijk dat er gewoon gesport kan worden op kunstgrasvelden met SBR-rubbergranulaat. Vereniging Sport en Gemeenten volgt het standpunt van het RIVM.

Medio december worden de uitkomsten van het RIVM-onderzoek verwacht. Wij adviseren gemeenten om dit officiële onderzoek af te wachten.

Afgelopen vrijdag heeft Vereniging Sport en Gemeenten een vragenlijst naar gemeenten gestuurd om specifiek zicht te krijgen op problemen en vraagstukken als gevolg van de discussie over SBR-rubbergranulaat. Zodra de resultaten bekend zijn en aanleiding geven u hierover te informeren, zult u nadere berichtgeving van ons ontvangen.

Informatie

Op de website van het RIVM (www.rivm.nl) en op onze eigen website (www.sportengemeenten.nl) staat de meest recente informatie. Mocht u vragen hebben, neemt u dan contact op met 070 37 38 055, of voor dringende aangelegenheden met 06 42 43 32 12 (André de Jeu).

Met vriendelijke groet,

André de Jeu

Directeur

Vereniging Sport en Gemeenten

Postbus 16268, 2500 BG Den Haag; Bezoekadres: Nassaulaan 12, Den Haag

Telefoon: 070 373 80 53

PERSBERICHT

Analyses van onderzoeksbureau SGS: rubbergranulaat ruim binnen veiligheidsmarges **Eerste vijftig kunstgrasvelden laten lage concentraties PAKs zien**

Den Haag, 25 november 2016 – **Onderzoeksbureau SGS heeft gisteren aan de eerste groep gemeenten en sportverenigingen de resultaten bekend van het onderzoek naar rubbergranulaat op Nederlandse kunstgrasvelden. Op dit moment zijn de resultaten van het onderzoek op de eerste vijftig velden bekend. Daaruit blijkt dat het rubbergranulaat van deze velden ruim voldoet aan de geldende Europese wetgeving zoals vastgelegd in de REACH-verordening. De bandenbranche zelf hanteert al een tienmaal striktere norm en ook hieraan voldoen de velden. Daarnaast is vastgesteld dat het gaat om SBR-granulaat van voertuigbanden. De herkomst en leverancier hiervan is bekend en het materiaal voldoet aan de strenge Nederlandse regelgeving.**

De banden- en wielenbranche, vertegenwoordigd door de VACO en Vereniging Band en Milieu, heeft SGS opdracht gegeven het rubbergranulaat te onderzoeken, naar aanleiding van de vele vragen die ontstonden over de veiligheid ervan. Daartoe lanceerde zij eind oktober de website www.SBRcheck.nu. Via deze website hebben gemeenten en verenigingen tot op heden zo'n 800 kunstgrasvelden aangemeld. SGS, een wereldwijd vooraanstaand onderzoeksbureau, zal deze velden onderzoeken op het type rubber (is er SBR-granulaat van banden gebruikt of niet?) en op het gehalte Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAKs). Het bureau rapporteert de resultaten van de analyse zonder verdere tussenkomst van de branche aan de gemeente of sportvereniging die zich heeft opgegeven.

PAKs zijn schadelijke chemische verbindingen die kunnen ontstaan bij bijvoorbeeld barbecueën en verbrandingsprocessen. Ze ontstaan ook in lage concentraties bij de productie van sommige grondstoffen voor autobanden. Overigens zitten de PAKs natuurkundig gezien 'gevangen' in de matrix van het autobandenrubber. Zij kunnen hieruit niet zomaar weglekken of opgenomen worden via bijvoorbeeld huidcontact. Verschillende internationale wetenschappelijke studies door overheden, universiteiten en onderzoeksinstituten hebben geconcludeerd dat de biologische beschikbaarheid van PAKs in het SBR-rubbergranulaat dat voor kunstgras wordt gebruikt zo beperkt is dat hier geen gezondheidsrisico aan is verbonden.

Door de Europese Unie is bepaald dat rubbergranulaat een mengsel is dat maximaal 1000 mg/kg van 18 geselecteerde PAKs mag bevatten. Voor het rubbergranulaat in kunstgras hanteren de Nederlandse producenten, in samenspraak met de overheid, al sinds 2008 een niet-wettelijk vastgelegde veiligheidsnorm van maximaal 75 mg/kg voor de som van 10 door het vroegere ministerie van VROM geselecteerde PAKs.

Dr. Ulbert Hofstra, coördinator van de onderzoeken bij SGS: "Het gaat nu om vijftig velden, dus de uitkomsten hiervan vormen een eerste indicatie. We hebben de velden onderzocht op

de aanwezigheid van zowel de 10 PAKs die indertijd door VROM zijn vastgesteld, als de 18 PAKs die door de Europese REACH-wetgeving zijn gereguleerd. De meting van 10 PAKs laat gehalten van 8,7 tot 42,0 mg/kg zien, terwijl 75 mg/kg de veilige norm is. De 18 PAKs uit de REACH-verordening zijn bepaald op 12,0 tot 78,1 mg/kg, waarmee alle velden zeer ruim onder de norm van 1000 mg/kg liggen.” De variatie binnen de gevonden gehalten komt veelal door het verschil in aanlegmoment: hoe nieuwer de banden in het granulaat, hoe lager het gevonden gehalte PAKs.

“Het is goed om te zien dat de tot nu toe onderzochte velden ruim binnen de bekende normen blijven, ook binnen de strengere norm die we onszelf al jaren geleden hebben opgelegd”, stelt Kees van Oostenrijk van Vereniging Band en Milieu. “Uit de metingen die de producenten van SBR-granulaat regelmatig uitvoeren, blijkt dat het PAK-gehalte in het rubbergranulaat van autobanden al enige jaren steeds verder afneemt. De bandenbranche doet er alles aan om met nieuwe technologische kennis het gehalte nog verder terug te brengen.”

Minister VWS: geen risico's

De minister van VWS herhaalde afgelopen week in antwoord op Kamervragen dat het sporten op kunstgrasvelden in Nederland niet tot gezondheidsrisico's leidt. Ook het RIVM onderschrijft deze conclusies, zo blijkt uit de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 18 november jl. “Het RIVM heeft eerder geconcludeerd dat blootstelling aan granulaat op basis van de huidige inzichten niet tot gezondheidseffecten leidt. Bij navraag voor en na de uitzending van Zembla heeft het RIVM aangegeven bij deze conclusie te blijven”, aldus minister Schippers in haar brief aan het parlement. In opdracht van de minister voert het RIVM momenteel vervolgonderzoek uit, naar aanleiding van de ontstane onrust in de samenleving.

Aanmelden tot 1 december

De komende weken zullen de overige gemeenten en sportclubs die onderzoek hebben aangevraagd op www.sbrcheck.nu de resultaten ontvangen over hun velden. Veldeigenaren kunnen tot 1 december een aanvraag voor het onderzoek doen. Er zijn voor de aanvrager geen kosten aan verbonden.

PERSBERICHT

Berichtgeving NOS over rubbergranulaat is pertinent onjuist

Den Haag, 27 november 2016 – **De redactie van de NOS heeft vandaag onjuist en suggestief bericht over de uitkomsten van het onderzoek dat de bandenbranche doet naar rubbergranulaat.**

De conclusie van de NOS dat er sprake is van “relatief veel kankerverwekkende stoffen” is onjuist. Anders dan deze kop doet vermoeden zijn er niet meer stoffen in de korrels aangetroffen dan verwacht. Het is al tientallen jaren bekend dat Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAKs) in autobanden, en dus ook in rubbergranulaat van autobanden, voorkomt. Ook is al jaren bekend welke dit zijn en in welke concentraties. Het is dus ook niet zo dat “tot dusver niet bekend was hoe hoog de concentratie kankerverwekkende stoffen is”, zoals de NOS stelt. Al jaren doet de branche hier metingen naar.

Volgens de NOS zijn er in de afgelopen weken ‘honderden velden’ in opdracht van de bandenbranche onderzocht. Dit klopt niet. Er zijn nu vijftig velden onderzocht en in de komende weken zullen er enige honderden worden onderzocht, op verzoek van gemeenten en verenigingen.

De NOS schrijft verder dat de onderzochte velden hogere concentraties kankerverwekkende stoffen hebben dan is toegestaan in consumentenproducten. De rubberkorrels zijn geen echter consumentenproducten. De wetgeving kent maximale concentraties voor zogenoemde ‘voorwerpen’ (waar bijvoorbeeld babyspinnen onder vallen) en voor ‘mengsels’. Het rubbergranulaat is door de EC in de REACH wetgeving als ‘mengsel’ geclassificeerd. De aangetroffen concentraties PAKs die in het rubbergranulaat zijn aangetroffen zijn ruim tien keer lager dan de maximale voor mengsels toegestane norm.

PAKs zijn chemische verbindingen die kunnen ontstaan bij bijvoorbeeld barbecueën en verbrandingsprocessen. Ze ontstaan ook in lage concentraties bij de productie van sommige grondstoffen voor autobanden. Overigens zitten de PAKs natuurkundig gezien ‘gevangen’ in de matrix van het autobandenrubber. Zij kunnen hieruit niet zomaar weglekken of opgenomen worden via bijvoorbeeld huidcontact. Verschillende internationale wetenschappelijke studies door overheden, universiteiten en onderzoeksinstituten hebben geconcludeerd dat de biologische beschikbaarheid van PAKs in het SBR-rubbergranulaat dat voor kunstgras wordt gebruikt zo beperkt is dat hier geen gezondheidsrisico aan is verbonden.

De stelling dat “vier van de acht stoffen op veel velden in hogere concentraties zijn aangetroffen”, zoals de NOS schrijft, suggereert dat hier sprake is van ongewoon hoge concentraties bij vier PAKs. Die suggestie is ook niet juist. De aangetroffen concentraties van individuele PAKs variëren, en in veel gevallen zijn ze lager dan 5 parts per million, ofwel 5

mg/kg. Er zijn ook meer dan 8 PAKs gemeten, namelijk 18, in tegenstelling tot wat de NOS stelt.

De NOS schrijft verder dat de huidige norm een milieunorm zou zijn, dus gebaseerd op de schade voor het milieu en niet voor consumentenveiligheid. Dit is pertinent niet juist. REACH is wetgeving die juist wél toeziet op veiligheid voor de consument, naast het milieuaspect. Letterlijk schrijft de verantwoordelijke Europese instelling ECHA hierover: “REACH is een verordening van de Europese Unie die is aangenomen om de gezondheid van de mens en het milieu beter te beschermen tegen de risico's die chemische stoffen kunnen opleveren...”

De redactie van de NOS bezondigt zich eveneens aan onjuiste berichtgeving wanneer zij stelt dat nooit is onderzocht hoe groot de blootstelling aan rubbergranulaat mag zijn voordat er sprake is van schade voor de gezondheid. Dit is juist uitgebreid onderzocht en in veel wetenschappelijke publicaties in toonaangevende tijdschriften is hierover gepubliceerd. De conclusie is iedere keer weer: er is geen risico voor mensen door het sporten op de kunstgrasvelden met rubberinfill. Deze conclusies worden getrokken door blootstellingsrisico's te berekenen.

“Het is zeer kwalijk dat hier opnieuw sprake is van onjuiste en suggestieve berichtgeving, en dan ook nog eens door de NOS”, stelt Kees van Oostenrijk, directeur van de Vereniging Band en Milieu. “Gezien de gevoeligheid is het van groot belang dat er zorgvuldig wordt bericht over dit onderwerp. De Zembla-uitzending was ook al zeer suggestief, toonde geen enkele nieuwe wetenschappelijke inzichten, en creëerde veel paniek onder ouders van voetballende kinderen zonder dat er sprake is van een aantoonbaar risico. Media hebben ook een verantwoordelijkheid in deze”.
